

Управління освіти Миколаївської міської ради
Науково-методичний центр

Матеріали на конкурс

Науково-методичне портфоліо

«Українська мова та література:
літопис методичних надбань»

Цуркан Л.В.,
методист Миколаївського
науково-методичного
центру

Укладач:

Цуркан Л.В., методист
Миколаївського
науково-методичного центру

Рецензенти:

Колінко О.А., заступник директора
НМЦ

Відповідальний за випуск: **Удовиченко О.О.**, директор НМЦ

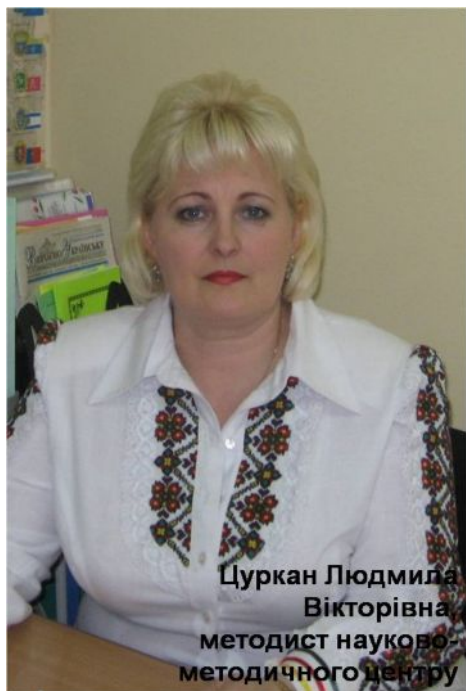
*Затверджено науково-методичною радою
Миколаївського науково-методичного центру,
протокол від 19.05.2010р. №5*

У збірці представлено основні форми, зміст, якість та ефективність методичної роботи, опис надбань методичного об'єднання вчителів української мови та літератури загальноосвітніх шкіл міста Миколаєва.

Українська мова та література: літопис методичних надбань.

– Миколаїв, 2010, 86 стор.

Формування життєвої компетентності – перспектива на майбутнє

Ми з вами часто милуємося журавлиним клином. Ці дивні птахи допомагають один одному, створюючи підймальну силу для тих, хто летить попереду. Цікаво, хто навчив цих птахів мистецтву польоту? Спостерігаючи за журавлиним клином, спадає на думку, що школа чимось подібна до нього, бо є джерелом енергії, творчим імпульсом для сильного змаху дитячих крил у майбутнє. Так і сучасна школа, формуючи життєві компетенції, готує дітей до дорослого життя. Саме тому проблемною темою, над якою працюють учителі української мови та літератури міста Миколаєва, є «Формування життєвої компетентності на всіх етапах розвитку особистості». Вчителі української мови та літератури міста поставили перед собою завдання: засобами свого предмету сприяти формуванню покоління молоді, яке буде захищеним і мобільним на ринку праці; здатним робити особистісний, духовно-світоглядний вибір; матиме необхідні знання, навички і компетентності для інтеграції в суспільство на різних рівнях; буде здатним до навчання упродовж життя.

Удосконалення освітнього процесу з урахуванням компетентнісного підходу полягає в орієнтації навчального процесу на формування певних компетенцій. Отже, результатом навчання є готовність застосовувати набуті знання і вміння в нових, незнайомих ситуаціях.

Досягнення цієї мети передбачає не тільки оволодіння учнями певним набором знань і навичок, а й розвиток уміння самотійно ставити мету, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток волевих якостей, уміння самоуправління, ефективного спілкування, набуття досвіду самотійного вирішення проблем. Навчання необхідним якостям (компетенціям) по суті є відповіддю вчителів міста на виклики сучасного суспільства.

Для реалізації завдань проблемної теми, з метою підвищення професійної компетентності вчителів української мови, активізації їх творчого потенціалу, формування здатності до швидкої адаптації в умовах, що постійно змінюються, було оновлено структуру методичної роботи.

Компетентнісний підхід здійснюється через забезпечення пріоритету суб'єктної позиції вчителя, що дозволяє підвищити його особистісну відповідальність за рівень власного професіоналізму. Отже, головним є професійно-особистісне зростання вчителя, а засобом, що забезпечує це зростання, є особистісно-орієнтована багаторівнева система методичної роботи.

Ця система є оптимальною, дозволяє здійснювати диференційований підхід, максимально враховувати потреби, запити та інтереси педагогів через створення умов для самоосвіти; роботу міського методичного об'єднання, творчих та проблемних груп, лабораторій, майстер-класів, школи перспективного досвіду і молодого фахівця, методичних студій, відкритого професійного клубу вчителів української мови тощо.

На I етапі було вивчено потреби вчителів у нових знаннях, рівень їх компетентності з визначеної проблеми, стан навчально-виховного процесу.

На засіданнях школи керівників шкільних методичних об'єднань вивчалися теоретичні аспекти компетентнісного підходу, а саме:

- «Формування життєвої компетентності та успіху»;
- «Шляхи підвищення ефективності навчального процесу на уроках української мови та літератури у контексті розвитку сучасної шкільної освіти»;
- «Використання технології розвитку критичного мислення на уроках української мови та літератури»;
- «Науково – дослідницька робота учнів у системі філологічної освіти»
- «Учнівські проекти як засіб формування ключових компетентностей» тощо.

З метою інформаційного забезпечення роботи над проблемною темою створено “банк” інформації, що включає: фонд опису результатів новітніх науково-педагогічних досліджень, картотеку періодичних видань за проблемою, підготовлено збірки інформативних матеріалів.

Підсумком роботи на даному етапі стало проведення конференції «Крок за кроком до життєвої компетентності та успіху».

Другий етап передбачав вивчення існуючого перспективного досвіду, технологій, що дозволяють реалізувати завдання компетентнісної освіти, апробацію їх на практиці. Розпочалося конструювання ефективних моделей педагогічного процесу. З цією

метою проведено ряд семінарів – практикумів, зокрема «Використання інноваційних технологій як засіб виявлення та розвитку творчих здібностей учнів», «Використання технології критичного мислення на уроках української мови та літератури», «Сучасні підходи до викладання української мови та літератури».

Науковий супровід діяльності щодо реалізації завдань проблемної теми здійснювався шляхом співпраці з вищими навчальними закладами міста Миколаєва. Особливо плідною вона є з Миколаївським Чорноморським університетом імені Петра Могили, Миколаївським національним університетом імені Василя Сухомлинського. Це організація спільних наукових досліджень з актуальних проблем методики літератури та технології літературної освіти; апробація програм, підручників, посібників; проведення спільних науково-практичних конференцій і семінарів з фахових проблем.

Робота творчих та проблемних груп проходила під керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента Миколаївського Чорноморського університету імені Петра Могили Шуляра Василя Івановича, доктора педагогічних наук Миколаївського національного університету імені Василя Сухомлинського Ситченка Анатолія Люціановича, викладача цього ж вузу Мхитарян Ольги Дмитрівни. Залучення науковців до роботи творчих груп, лабораторій дозволило розробити модель досвіду діяльності з реалізації компетентнісного підходу, зокрема уроку літератури в профільній школі, описати її структуру, алгоритм дій педагога, що містить: мету, завдання діяльності, структурний зміст навчального предмету, форми, методи,

прийоми, основні педагогічні операції. Це знайшло своє відображення у збірках «Формування життєвої компетентності – перспектива на майбутнє», «Формування навчально – пізнавальної компетенції учнів на уроках української мови та літератури», «Метод проектів як засіб активізації творчих здібностей школярів»; методичних рекомендаціях "Вимоги до сучасного уроку української мови", «Оцінювання навчальних досягнень учнів 8 класу з української літератури за програмою 12-річної школи», структурно-логічних схемах, технологічних картах тощо.

Перші результати апробації нової моделі діяльності були представлені вчителями української мови та літератури на конкурсах фахової майстерності «Учитель року», «Нове ім'я», «Енциклопедія дидактичних матеріалів», «Педагогічний досвід освітян Миколаївщини».

Третій етап роботи над проблемною темою передбачав методичне керівництво діяльністю педагогів з освоєння та практичного застосування нових ідей, що передбачає оволодіння вчителями практичними вміннями, творчу трансформацію нових ідей у власну методичну систему, створення оригінальної педагогічної технології. Цьому сприяли семінари-практикуми, майстер-класи, робота Школи перспективного досвіду, відвідування й аналіз уроків.

Найбільш вдалою стала робота філологічної студії, яку очолив кандидат педагогічних наук, доцент Миколаївського Чорноморського університету імені Петра Могили Шуляр Василь Іванович.

Мета роботи студії - підготувати вчителя літератури до роботи в профільних класах. В рамках роботи студії відбувся обмін досвідом вчителів з викладачами Миколаївського Чорноморського університету імені Петра Могили, зокрема з докторами філологічних наук Дубовою Оленою Анатоліївною та Даниленко Іриною Іванівною, кандидатом педагогічних наук Березою Інною Юхимівною. Запрошений для зустрічі з членами філологічної студії був доктор філологічних наук, доцент Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Бондаренко Юрій Іванович.

Важлива роль у системі методичної роботи на цьому етапі відводилася вчителям – початківцям, адже вони найбільше потребують методичної допомоги. Під керівництвом методиста та досвідчених вчителів

при науково-методичному центрі працює школа молодого учителя української мови та літератури «Сходинок педагогічної майстерності», мета якої - створити умови для якісного освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально - виховного процесу;

здійснення керівництва діяльністю педагогічних працівників; створення умов для становлення педагогічної майстерності вчителя-початківця.

Значна роль у реалізації нових ідей, впровадження компетентнісного підходу належить інформаційно-комп'ютерним технологіям. Запроваджуючи їх у шкільну освіту, а також з метою сприяння широкого залучення обдарованої молоді до інтелектуальних змагань було започатковано таку форму роботи як Інтернет - олімпіада з української мови для учнів 5-6 класів, в першому етапі якої взяли участь 124 учні (78 п'ятикласників та 46 шестикласників).

Популяризуючи творчу спадщину Т.Г.Шевченка та з метою об'єднання й підтримки молодіжних ініціатив щодо вивчення та збереження духовної, історичної та культурної спадщини українського народу, активізації позакласної роботи щорічно до Шевченківських днів проводяться загальноміські свята «Глибокі очі славного Шевченка до Стуса зазирали крізь віки», «Народ шукає в геніях себе», «Безсмертя нації - у слові». Спільно з Миколаївським Чорноморським університетом імені Петра Могили започатковано філолого-красзнавчо-культурологічний проект-конкурс на 2009-2014 роки із використанням інформаційно-комунікативних технологій до 200-річчя з дня народження Тараса Григоровича Шевченка «Стежками долі Шевченка». За підсумками конкурсу планується створити ресурсну веб-сторінку та провести Шевченківський форум шанувальників «Кобзар-KLASIK...», «Пророк-ONLINE».

Сприяючи розвитку педагогічної творчості, передачі авторського досвіду з різних проблем педагогіки і психології, проведення

експериментальної роботи для вчителів української мови та літератури методистом створено сайт slovo-divo.ucoz.ua, на якому вчителі мають можливість ознайомитись з досвідом роботи педагогів міста, вивчати і впроваджувати у практику роботи інноваційні технології

навчання, знайти необхідну для роботи інформацію: методичні рекомендації, дидактичний матеріал, нормативні документи тощо. Усе це допомагає вчителям збагнути особливості нових навчальних програм і підручників нового покоління, зорієнтуватись у потоці педагогічних інновацій, підготувати сучасні й цікаві уроки, організувати корисні позакласні заходи. Сайт користується попитом у вчителів української мови та літератури міста, про це свідчить той факт, що за час роботи сайту його відвідали більше чотирьох тисяч відвідувачів. Приємно, що не тільки з України, а й Німеччини, Швейцарії, Польщі, Російської федерації, Норвегії.

Цілеспрямована діяльність щодо реалізації завдань даного етапу дозволила отримати відповідні результати:

- зріс якісний склад учителів української мови та літератури
- підвищилась мотивація вчителів до саморозвитку, участі у методичній роботі, активізувалася діяльність педагогів щодо

узагальнення власного досвіду, про що свідчать результати участі вчителів української мови у фахових конкурсах. (діаграма) Гордістю міста є Савченко Валентина Анатоліївна, Литовченко Ольга Михайлівна, Купцова Валентина Володимирівна, Сущенко Наталя Андріївна, Яценко Наталя Анатоліївна та інші, досвід яких впроваджується вчителями не тільки міста й області, а й всієї України.

- Вчителі-філологи міста активно впроваджують в практику роботи інновації, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, створюють власні сайти.
- Спостерігається тенденція збільшення зацікавленості учнів у вивченні української мови, про що свідчать кількість класів з поглибленим вивченням української мови та літератури, класів профілю «Українська філологія». Поглиблено українську мову та літературу сьогодні вивчають у місті 576 учнів: 2008-2009 н.р. – 15,4% учнів; 2009-2010 – 21%; 2010-2011 – 22,5%.
- Стабільно високі результати участі школярів міста в предметній олімпіаді з української мови та літератури, Всеукраїнських конкурсах творчих робіт «Об'єднаймося ж, брати мої»; «Безсмертний подвиг українського народу»; Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика. Майже 4000 учнів загальноосвітніх шкіл Миколаєва взяли участь у Всеукраїнській

українознавчій грі «Соняшник», призерами якої стали майже 30% її учасників;

Загальні підсумки роботи над проблемною темою "Формування життєвої компетентності на всіх етапах розвитку особистості" будуть підведені на четвертому, заключному, етапі, що передбачає моніторинг досягнутих результатів.

Проте вже сьогодні можна визначити найголовніші з них:

- **Усвідомлення педагогами актуальності і необхідності компетентнісного підходу як дієвого засобу забезпечення якості освіти.**
- **Розробка моделей діяльності щодо впровадження компетентнісного підходу.**
- **Поширення ідей компетентнісно спрямованого навчання на реальну педагогічну практику, про що свідчить: досвід кращих учителів міста; відображення теми реалізації компетентнісно орієнтованої моделі навчання у презентаціях переможців, лауреатів та учасників конкурсів фахової майстерності; наявність у педагогів міста власних й адаптованих технологій і методик впровадження компетентнісного підходу.**
- **Зростання якості освітнього процесу й навчальної мотивації учнів, що підтверджується результатами ДПА, ЗНО, активністю й результатами участі миколаївських школярів у інтелектуальних і творчих конкурсах тощо.**

Це свідчить про те, що діяльність методичного об'єднання вчителів української мови з реалізації даної науково-методичної теми є продуктивною, її результати дозволяють забезпечити оволодіння

учнями технологіями життєдіяльності, створити умови для розкриття потенціалу кожної дитини.

Попередні моніторингові дослідження, анкетування вчителів дають змогу визначити, яким буде наступний крок у методичній роботі вчителів міста. Увага буде зосереджена на компетентнісній освіті як засобі становлення національно зорієнтованої особистості.

Найбільше щастя для вчителя, коли він бачить, що його журавлі-учні стали на крило і готові до польоту, готові долати труднощі. Тож летіть, журавлі, нехай ваш політ стане часточкою свідомого громадянства України, спроможного будувати і своє життя, і життя держави Україна, щоб не згасло вівіки сонце української нації і летіло над століттями гучне «Ще не вмерла України і слава, і воля...»

А джерелом енергії та творчим імпульсом для сильного змаху дитячих крил у майбутнє покликана бути школа.

Заняття філологічної студії проводить доктор філологічних наук Бондаренко Юрій Іванович.

Декада перспективного педагогічного досвіду в Першій українській гімназії імені М.Аркаса та ЗОШ №3

План
роботи міського методичного об'єднання
вчителів української мови та літератури

I. Діагностико-концептуальна робота

Відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти школа має створити передумови для всебічного розвитку особистості, виховання в учнів активного ставлення до життя на засадах людських та загальнонаціональних цінностей, надати навчанню українознавчої спрямованості, що забезпечується високим рівнем викладання української мови й літератури, упровадженням нових освітніх технологій та системною роботою по підвищенню фахової майстерності педагогів. Ефективність та результативність роботи міського методичного об'єднання вчителів української мови та літератури залежить від чітко спланованої та продуманої методичної роботи.

Виходячи з цього, проблемною темою в роботі міського методичного об'єднання було обрано проблему **«Формування життєвої компетенції на всіх етапах розвитку особистості»**.

У своїй діяльності у 2009-2010 н. р. методоб'єднання визначило такі напрямки:

- спрямування роботи на виконання основних стратегічних завдань Національної доктрини розвитку освіти в Україні в XXI столітті;

- впровадження в освітній процес інноваційних за своїм змістом та формою програм з української мови та літератури, використання в навчальному процесі нових підручників;
- створення проблемних та творчих груп з метою якісного впровадження компетентнісної освіти;
- застосування нових інформаційних технологій як засобу вдосконалення структури сучасного уроку;
- збагачення методичної бази навчання для вдосконалення структури сучасного уроку української мови та літератури;
- удосконалення професійної майстерності педагогічних працівників шляхом організації та проведення теоретичних семінарів, семінарів-практикумів, консультацій, вивчення перспективного педагогічного досвіду.

З метою цілеспрямованої роботи та для забезпечення колективного керівництва методичною роботою протягом року працювала **методична рада**, до складу якої увійшли досвідчені вчителі міста, керівники шкільних методичних об'єднань, творчих груп, науковці. Системність у роботі методичного об'єднання забезпечило обговорення наступних питань:

- шляхи реалізації науково-методичної проблеми «Формування життєвої компетенції на всіх етапах розвитку особистості»;
- схвалення авторських та адаптованих програм курсів за вибором, факультативів, гуртків;
- організація та здійснення тематичного обліку знань учнів; впровадження тестових технологій на уроках української мови та літератури;

- аналіз результативності участі учнів у II, III та IV етапах Всеукраїнської предметної олімпіади з української мови та літератури, Міжнародного конкурсу з української мови імені П.Яцика, конкурсах учнівської творчості ;
- про підготовку узагальнених матеріалів на міську педагогічну виставку «*Освіта Миколаєва – 2010*»;
- підведення підсумків методичної роботи за 2009-2010 н.р. та прийняття рекомендацій щодо організації методичної роботи у 2010-2011 н.р.

Члени методичної ради брали участь у підготовці та проведенні олімпіади, конкурсів учнівської творчості, роботі проблемних та творчих груп.

Протягом року вчителі підвищували свій кваліфікаційний рівень шляхом самоосвіти, участі у роботі шкільних, загальноміських і обласних семінарів, навчання на курсах післядипломної педагогічної освіти, а також в рамках атестації. Важливе місце в підвищенні компетентності педагога займає його індивідуальна робота над шкільною науково-методичною проблемою. Це один із основних видів самостійної діяльності педагога. У процесі індивідуальної роботи над реалізацією проблеми вчителі аналізували джерела науково-методичної інформації, особливо отриманої в процесі курсової перепідготовки, участі у роботі семінарів, в процесі консультацій.

Педагоги набували навичок аналізу своєї педагогічної діяльності, навчалися прийомам науково-дослідницької роботи, оформленню і поданню результатів індивідуальної роботи над науково-методичною

проблемою. Така діяльність активізувала й прискорила процес удосконалення педагогічної майстерності вчителя. Найбільш значущі результати індивідуальної роботи вчителя подавалися як матеріали для обговорення на семінарах, педагогічних читаннях, науково-практичних конференціях, слугували основою для виступу педагогів на засіданнях методичного об'єднання. Таким чином, індивідуальна робота педагога над науково-методичною проблемою є фактором, спрямованим на удосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в цілому.

Все це зумовило необхідність переходу до якісно нової структури управління науково – методичною роботою з вчителями української мови та літератури.

З метою вдосконалення методичної роботи з педагогічними кадрами в навчальних закладах, підвищення їх кваліфікації та фахового рівня в умовах переходу на новий зміст та з метою активізації діяльності шкільних методичних об'єднань вчителів української мови і літератури було проведено конкурс «Методика – практика – досвід», в якому взяли участь 11 навчальних закладів, а саме: ЗОШ № 22, 28, 57, 56, 45, ММК, Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса, гімназії №2, 41, ліцей «Педагог», морський ліцей імені професора М.Александрова. Надіслані на конкурс матеріали є достатньо інформативні і дають досить повне уявлення про нинішній стан діяльності методичних об'єднань вчителів української мови та літератури у вищезазначених навчальних закладах, перспектив їх подальшого розвитку.

Вони показали високий рівень якості та ефективності методичної роботи з педагогічними кадрами, належну організацію та результативність системи безперервного вдосконалення фахової майстерності та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів; проведення досліджень з питань впровадження сучасних методик, технологій навчання і виховання, вдосконалення форм і методів роботи з педагогічними кадрами; систему виявлення, апробації та впровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, освітніх технологій і сучасних психолого-педагогічних досліджень. Конкурс засвідчив необхідність піднесення авторитету методичних об'єднань, від яких головним чином залежать успіхи реалізації реформи середньої загальноосвітньої школи, впровадження новітніх технологій навчання, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Сьогоднішня школа не може існувати без досягнень науки. Особливо плідною є робота науково-методичного центру з МЧУ ім. П.Могили, МДУ ім. В.Сухомлинського. З цими навчальними закладами укладено угоди про творчу співпрацю, якими передбачено об'єднати зусилля в галузі наукових досліджень, створення творчих груп для активізації пошуків шляхів і засобів продуктивного навчання на уроках української літератури в профільних класах. Завданнями співробітництва є :

- організація спільних наукових досліджень з актуальних проблем методики літератури та технології літературної освіти ;
- апробація програм , підручників , посібників ;
- проведення спільних науково-практичних конференцій і

семінарів з фахових проблем.

Відповідно до вищезазначеної угоди та з метою підготовки вчителя літератури до роботи в профільних класах протягом року на базі МЧДУ працювала філологічна студія, яку очолив кандидат педагогічних наук, доцент МЧУ ім. П.Могили Шуляр Василь Іванович. У роботі філологічної студії взяли участь такі науковці:

Дубова О. В., доктор філологічних наук МЧУ ім. П.Могили;

Береза І.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент МЧУ ім. П.Могили;

Даниленко І.І., доктор філологічних наук, доцент МЧУ ім. П.Могили;

Бондаренко Ю. І., доктор філологічних наук, доцент Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя.

Під керівництвом викладача кафедри української мови і літератури МДУ ім. В.Сухомлинського Мхитарян О.Д. працювала проблемна група «Формування літературних знань і вмінь в учнів основної школи з низьким рівнем навчальних досягнень», основним завданням якої було опрацювання засад системного й структурованого підходу до цілеспрямованого розвитку літературних знань і читацьких умінь в учнів з низьким рівнем успішності.

Важлива роль у системі методичної роботи відводилася вчителям - початківцям. Адже саме ця група педагогів найбільше потребує методичної допомоги. З цією метою при науково-методичному центрі протягом року працювала школа молодого вчителя «Сходинки педагогічної майстерності».

Мета роботи школи: створити умови для якісного освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально - виховного процесу; здійснювати керівництво діяльності педагогічних працівників; створити умови для становлення педагогічної майстерності, безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації, підвищення педагогічної компетенції. На заняттях з молодими колегами розглядалися такі питання:

- форми і методи опитування на уроці;
- типи і структура уроків української мови та літератури;
- поєднання колективних та індивідуальних форм навчання на уроці;
- тематичний облік навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою;
- практичні заняття: «Рациональні прийоми навчальної праці», «Як досягти належної дисципліни на уроці» тощо.

Протягом року молоді спеціалісти знайомилися з творчою лабораторією кращих педагогів міста: Авраменко О.В. (ЗОШ №22), Борисовець О.В. (юридичний ліцей), Перепелиці Г.М. (ЗОШ №57), Яблуновської Г.В. (ліцей «Педагог»). Очолювали роботу школи молодого учителя учителі-методисти Маєнко Л.І. (гімн.№2) та Савченко В.А. (гімн.№41).

Аналіз діяльності навчальних закладів міста Миколаєва свідчить, що чимало педагогічних колективів, керівників, вихователів, учителів мають вагомі набутки й цікаві ідеї, апробовані системи роботи за різними напрямками. Це підтверджують матеріали вчителів, які представлені на виставку «Освіта Миколаєва». Заслужовують на увагу матеріали вчителів української мови та літератури Миколаївського

морського ліцею імені професора М.Александрова, Першої української гімназії імені Миколи Аркаса, гімназій №2,4, 41, ЗОШ №48, 22, 51 та інших.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.00 р. №1717 «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання», міської програми «Вчитель», наказу управління освіти і науки облдержадміністрації від 10 вересня 2009 року №582 «Про проведення обласного конкурсу навчально-методичних розробок з української мови і літератури «Енциклопедія дидактичних матеріалів», наказу управління освіти Миколаївської міської ради від 24.09.2009 №468-ц «Про проведення міського етапу конкурсу навчально-методичних розробок з української мови та літератури «Енциклопедія дидактичних матеріалів» а також з метою вдосконалення методичної майстерності педагогів, підвищення їх фахового рівня в умовах переходу на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання; упровадження сучасних педагогічних технологій, у тому числі інформаційно-комунікаційних, активізацію пізнавальної діяльності учнів на уроці в навчальних закладах міста пройшов конкурс «Енциклопедія дидактичних матеріалів».

На I (міський) етап конкурсу було подано 20 робіт із таких навчальних закладів: №20, 45, 49, 56, 52, 22, 57, 24, 42 ліцею «Педагог», морського ліцею імені професора М.Александрова, гімназій №2, 41, 4, ММК, школи-інтернату №4. Представлені роботи відзначаються відповідністю тематичного принципу, сучасним звучанням, спрямовані на активізацію пізнавальної

діяльності, організацію самостійної творчої роботи школярів на уроці, формуванню в них національної культури і свідомості. Усі роботи методично грамотні, інформативно насичені, естетично оформлені. Автори робіт виявили творчий підхід до оновлення змісту освіти. За результатами конкурсу в номінації «Використання спеціальних засобів на уроках української літератури» дипломами нагороджені:

диплом I ступеня – Назаренко Л.А. (ЗНЗ №45)

диплом II ступеня – Яблуновська Г.В. (ліцей «Педагог»)

диплом III ступеня – Федоревська Н.Г. (морський ліцей)

диплом III ступеня – Луцишина С.А. (ЗНЗ №20)

в номінації «Використання спеціальних засобів на уроках української мови»:

диплом I ступеня - Назаренко Л.А. (ЗНЗ № 45)

диплом I ступеня - Янушкевич Л.С. (ЗНЗ №22)

диплом I ступеня - Купцова В.В. (гімназія №2)

диплом II ступеня - Сущенко Н.А. (морський ліцей)

диплом II ступеня - Орленко Л.С. (ЗНЗ №56)

диплом III ступеня - Мішустіна Н.Г. (ЗНЗ №57)

диплом III ступеня - творча група вчителів гімназії №41

З метою сприяння розвитку педагогічної творчості, передачі авторського досвіду з різних проблем педагогіки і психології, проведення експериментальної роботи для вчителів української мови та літератури в поточному навчальному році було створено сайт slovo-divo.ucoz.ua, на якому вчителі ознайомилися з досвідом роботи педагогів міста, вивчали і впроваджували у практику роботи

інноваційні технології навчання, знайомилися з необхідною для роботи інформацією: методичними рекомендаціями, дидактичним матеріалом, нормативними документами тощо. Матеріали сайту допомагали вчителям зорієнтуватись у потоці педагогічних інновацій, підготувати сучасні й цікаві уроки, організувати корисні позакласні заходи. Сайт користується попитом у вчителів української мови та літератури міста, про це свідчить той факт, що за сім місяців його відвідали більше 4000 тисяч відвідувачів.

Цілеспрямована діяльність щодо реалізації завдань проблемної теми дозволила отримати відповідні результати.

За минулий рік значно зріс фаховий рівень професійної майстерності вчителів . У 2009-2010н.р. підвищили кваліфікаційну категорію такі вчителі:

присвоєно звання «учитель-методист»:

- Яценко Н.А. (ПУГ)
- Яблунівський Г.В. (ліцей «Педагог»)
- Шибаєвій С. А.(ЗОШ №18)

присвоєно звання «старший учитель» :

- Пустовойтенко Л.О.(ЗОШ №49)
- Зайченко Л.К. (ЗОШ №17)
- Оліферчук Н.В. (ЗОШ №35)
- Дуброві Н.В. (ЗОШ №50)
- Борисовець О.В. (юридичний ліцей)
- Нікуліній Т.І. (гімназія №2)
- Ситій Л.В. (ММК)
- Іоновій Л.П. (ЗОШ №3)

встановлено кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» та присвоєно звання «старший учитель»

- Авраменко О.В. (ЗОШ №22)
- Новицькій Г.В. (ек. Ліцей №2)
- Бойко-Кузьміній О.І. (ШМіПР «АДТ»)

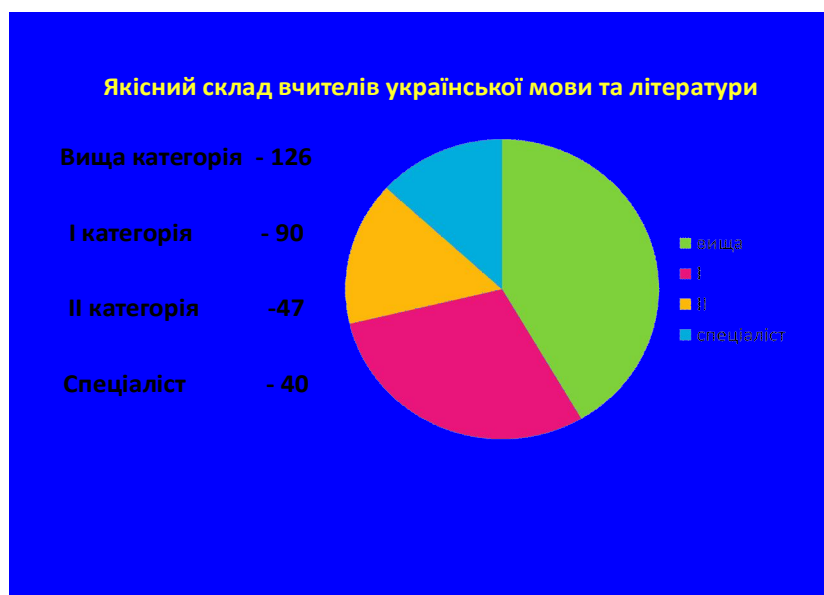
Встановлено вищу кваліфікаційну категорію:

- Дем'яненко О.І. (ЗОШ №1)
- Небот С.І. (ЗОШ №49)

Так, на сьогодні в місті працює 303 вчителів української мови та літератури. Із них 126 має кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії»;

90 – першу; 47 – другу; 40 учителів мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст».

Так, відкриття Х ювілейного конкурсу відбулося в нашому місті. До нас завітали організатори конкурсу, письменники і ті, кому не байдужа доля української мови. Урочисте відкриття конкурсу відбулося в українському театрі драми та музичної комедії. В ММК відбулося засідання круглого столу.

58 вчителям присвоєно педагогічне звання «старший учитель»;

31 – «учитель-методист»;

1 учителю присвоєно звання «Заслужений учитель України».

Лише творчий учитель може виховати творчу особистість. Аналіз результатів участі учнів шкіл міста Миколаєва у міських, обласних, Всеукраїнських конкурсах творчих робіт, олімпіадах засвідчує високу якість роботи більшості вчителів української мови та літератури.

Так, метою сприяння утвердженню державного статусу української мови, піднесення її престижу серед учнівської молоді, вихованню пошани до культури і традицій українського народу учні щорічно беруть участь у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, у I етапі якого взяли участь 3677 учнів, II - 327.

Члени журі відзначили в роботах учнів належні базові знання з української мови, різноманітність лексичних і граматичних

засобів у творах, активну життєву позицію в усних висловлюваннях школярів.

Аналіз учнівських робіт свідчить, що рівень навчальних досягнень учасників конкурсу зростає, зростає і кількість переможців. За рішенням журі конкурсу встановлено 103 призових місця.

Найкращі результати серед учнів 5-11 класів показали Міщук Олег (ЗНЗ №22), Бойченко Дарина, Байдуганова Марія (Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса), Кудряшова Вікторія (ЗНЗ №1), Овчар Катерина (ЗНЗ №60), Меркулова Олена (гімназія №4), Берковська Дарина (Академія дитячої творчості), Бернацька Юлія (морський ліцей імені професора М.Александрова), Назаркевич Оксана (Миколаївський муніципальний колегіум), Голобродська Маргарита та Морева Олена (гімназія №2), Кушнір Лілія, Базиленко Дарина (гімназія №41), Хархардіна Дарина (гімназія №3), Малютіна Єлизавета, Точиліна Валентина (ліцей «Педагог»). Цих учнів підготували такі вчителі: заслужений учитель України, учитель-методист Купцова В.В. (гімназія №2), вчителі-методисти Безручко Т.О. (гімназія №4), Янушкевич Л.С. (ЗНЗ №22), Денисенко Л.Д., Маєнко Л.І. (гімназія №2), Яценко Н.А., яка підготувала двох учнів, які посіли перші місця (Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса), вчителі вищої категорії Згирій Н.М. (ЗНЗ №60), Сита Л.В. (ММК), Філатова О.М. (гімназія №41), Литовченко О.М. (гімназія №3), Рибак Н.А., Яблуновська Г.В. (ліцей «Педагог») Гура С.О. (морський ліцей імені професора М.Александрова), вчителі першої категорії Вервика Є.З. (ЗНЗ №1), Юргенсон М.О. (Академія дитячої творчості).

У четвертому (Всеукраїнському) етапі I місце посіла учениця 9 класу гімназії №2 Голобродська Маргарита (учитель Денисенко Л.Д.)

На виконання Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки», затвердженої Указом Президента України від 7 грудня 2005 року № 1153, наказу Міністерства освіти і науки України від 20.07.01 № 539 «Про заходи щодо організації проведення Всеукраїнських учнівських Інтернет – олімпіад», розпорядження голови облдержадміністрації від 05.12.00 № 869-р «Про затвердження заходів щодо підтримки обдарованої молоді в області» та з метою запровадження комп'ютерних інформаційних технологій у шкільну освіту, сприяння широкому залученню обдарованої молоді до інтелектуальних змагань, що проводяться з використанням мережі Інтернет, а також з метою наступності між початковою та основною школами в роботі з обдарованими дітьми було розпочато таку форму роботи як Інтернет - олімпіада з української мови для учнів 5-6 класів. В I етапі Інтернет – олімпіади взяли участь 124 учні (78 п'ятикласників та 46 шестикласників).

З метою активного залучення учнівського загалу до кращих здобутків національної культури у її мовному та літературному просторі, формуванні сталої зацікавленості українською мовою та літературою, активізації позакласної роботи, формуванні навичок аналізу мовного та літературного матеріалу та з метою надання допомоги учням старших класів в опрацюванні методик роботи із тестовими формами контролю майже 4000 учнів ЗОШ м. Миколаєва взяли участь у Всеукраїнській українознавчій грі «Соняшник».

На виконання галузевої Програми поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин на 2008-2011 роки, міської Програми роботи з обдарованою молоддю на 2008-2010 роки, а також з метою популяризації творчої спадщини Т.Г.Шевченка, об'єднання й підтримки молодіжних ініціатив щодо вивчення та збереження духовної, історичної та культурної спадщини українського народу, активного залучення учнівського загалу до кращих здобутків національної культури у її літературному просторі, формуванні сталої зацікавленості українською мовою та літературою, активізації позакласної роботи спільно з Миколаївським Чорноморським університетом імені Петра Могили започатковано філолого-краєзнавчо-культурологічний проект-конкурс на 2009-2014 роки із використанням інформаційно-комунікативних технологій до 200-річчя з дня народження Тараса Григоровича Шевченка «Стежками долі Шевченка». За підсумками конкурсу планується створити ресурсну веб-сторінку та провести Шевченківський форум шанувальників «Кобзар-KLASIK...», «Пророк-ONLINE». У цьому навчальному році на конкурс надійшло 14 робіт із таких навчальних закладів: робіт (гімназія №2, гімназія №41, гімназії №3, Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса, ліцею «Педагог», ШМіПР «Академія дитячої творчості», ЗОШ №49, ЗОШ №11, ЗОШ №20, ЗОШ №4, ЗОШ №42, ЗОШ №56, ЗОШ №28, ЗОШ №22. У своїх проектах учні досліджували життя і творчість Т.Шевченка. Призери конкурсу-проекту отримали дипломи та книги від Всеукраїнського товариства української мови ім.Т.Шевченка «Просвіта».

ПІБ учасника конкурсу	Навчальний заклад	місце
Байдуганова М., Яценко В.	ПУГ	II
Колективний проект учнів 9 класу	20	I
Колективний проект учнів 7 класу	Гімн.№3	II
Назаренко Крістіна	Гімн.№41	II
Грицюк Юлія	Гімн.№2	II
Червоноооченко Віктор	22	III
Котович Вікторія	49	III

Популяризуючи творчу спадщину Т.Г.Шевченка та з метою активізації виховної та патріотичної роботи серед учнівської молоді, вивчення спадщини Великого Кобзаря, виявлення художніх і літературних здібностей та обдарувань серед підростаючого покоління в листопаді-грудні 2009 року в навчальних закладах міста пройшли I та II етапи конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням, який проходить під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!». На II етап Конкурсу надійшло 25 робіт із таких навчальних закладів: ЗОШ № 54, 19, 22, 24, 25, 28, 46, 40, 48, 60, Першої української гімназії ім. М.Аркаса, ліцею „Педагог”, Миколаївської гімназії №4, морського ліцею ім. професора М.Александрова, Миколаївської гімназії №2.

Учасники конкурсу писали про творчість і життя Т.Г.Шевченка, І.Франка, М.Аркаса, історію рідного краю, власної родини, долю сучасної молоді, розмірковували про минуле, сьогодення і майбутнє

України. У творчих роботах учні дотримуються норм літературної мови, викладають матеріал логічно, аргументовано, більшість робіт вирізняються нестандартністю та оригінальністю мислення. Подані на конкурс роботи в номінації „Література” характеризуються різноманітністю жанрів (ода, есе, казка, драма), багатством лексики, захоплюють своїм виразним мовним оформленням; вони переповнені оптимізмом, що в одвічному протистоянні добра і зла, життя і смерті, любові і ненависті має перемогти те, без чого неможливе майбутнє людства. Більшість робіт проілюстровані не тільки репродукціями картин, фото, але й власними малюнками.

За неординарність викладу думок, оригінальність подачі матеріалу, глибину змісту, вміння синтезувати матеріал з літератури членами журі було відзначено такі роботи: «Театр-мій біль...» Байдуганової М. (Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса), «Ода рідному краю» Кушнір Л. (гімназія №41), вірші Меркулової О. (гімназія №4), «Пригоди козака Петра Літуна» Червонооценка В. (ЗНЗ №22). Призерами III етапу конкурсу стали Кушнір Лілія (гімназія №41) та Байдуганова Марія (ПУГ). Призерами III етапу конкурсу стали: Байдуганова М., учениця 10 класу Першої української гімназії імені Миколи Аркаса, (учитель Яценко Н.А.), Кушнір Лілія, учениця 9 класу гімназії №41, (учитель Філатова О.М.).

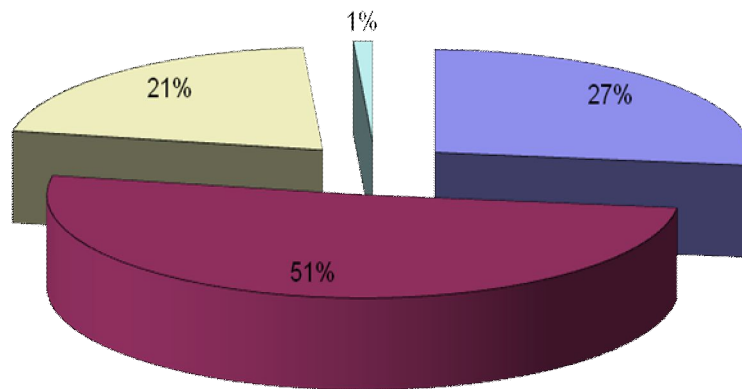
Результативність роботи вчителя визначається за кінцевим результатом. Про це свідчать результати ДПА з української мови учнів шкіл міста Миколаєва.

Результати ДПА з української мови

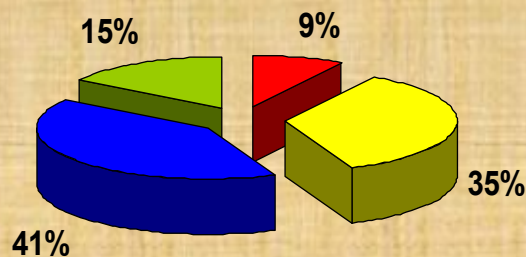
Успішність учнів профільної школи з профільного предмету
(українська філологія, українська мова)

■ Високий рівень

■ Достатній рівень

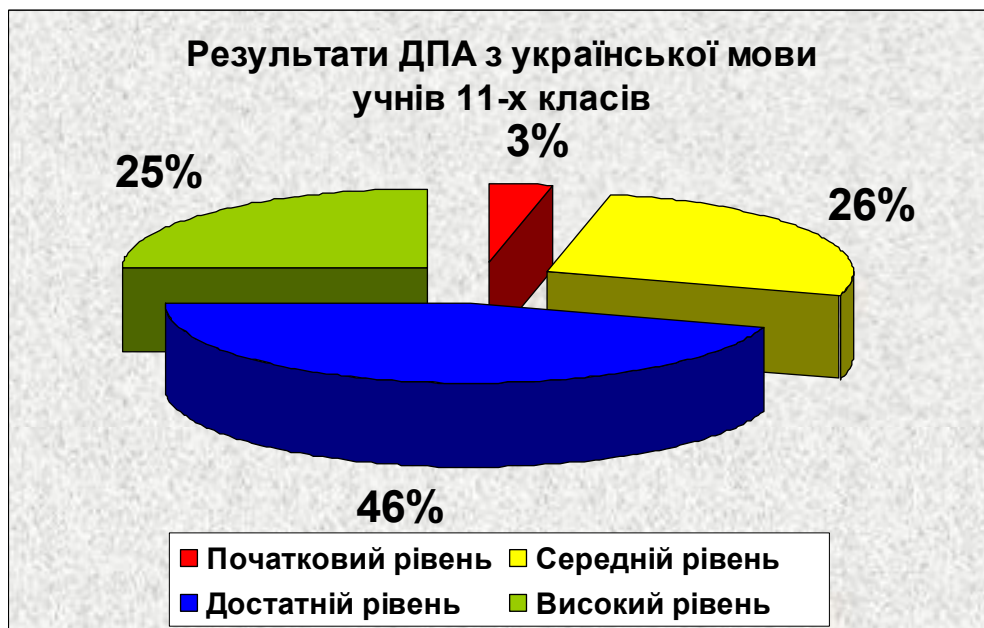
Результати ДПА з української мови учнів 9-х класів

■ Початковий рівень ■ Середній рівень ■ Достатній рівень ■ Високий рівень

Результати ДПА у школі III ступеню свідчать про те, що 71% випускників шкіл міста мають достатній та високий рівень навченості з державної мови.

Результати ЗНО

Предмети	початковий	середній	достатній	високий
Укр. мова та література	8%	39%	42%	11%

Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчальної діяльності учнів є важливою складовою забезпечення рівного доступу до якісної освіти, підсумком інтелектуальної праці випускників та їхніх вчителів. За результатами ЗНО достатній і високий рівні навчальних компетентностей переважають над початковим та середнім й відповідно складають з української мови та літератури – 53%.

Загальні підсумки роботи над проблемною темою "Формування життєвої компетентності на всіх етапах розвитку особистості" будуть підведені на четвертому, заключному, етапі, що передбачає моніторинг досягнутих результатів.

Проте вже сьогодні можна визначити найголовніші з них:

- ***Усвідомлення педагогами актуальності і необхідності компетентнісного підходу*** як дієвого засобу забезпечення якості освіти.
- ***Розробка моделей діяльності щодо впровадження компетентнісного підходу.***
- ***Поширення ідей компетентнісно спрямованого навчання на реальну педагогічну практику***, про що свідчить: досвід кращих учителів міста; відображення теми реалізації компетентнісно орієнтованої моделі навчання у презентаціях переможців, лауреатів та учасників конкурсів фахової майстерності; наявність у педагогів міста власних й адаптованих технологій і методик впровадження компетентнісного підходу.
- ***Зростання якості освітнього процесу й навчальної мотивації учнів***, що підтверджується результатами ДПА, ЗНО, активністю й

результатами участі миколаївських школярів у інтелектуальних і творчих конкурсах тощо.

Це свідчить про те, що діяльність методичного об'єднання вчителів української мови з реалізації даної науково-методичної теми є продуктивною, її результати дозволяють забезпечити оволодіння учнями технологіями життєдіяльності, створити умови для розкриття потенціалу кожної дитини.

Враховуючи вищезазначене, методичне об'єднання вчителів української мови та літератури у 2010-2011 навчальному році продовжить роботу над завершальним етапом науково-методичної теми **“«Формування життєвої компетентності на всіх етапах розвитку особистості»** і працюватиме над вирішенням таких задач:

1. Поглиблення змісту загальноосвітньої підготовки учнів з української мови шляхом створення класів з поглибленим вивченням, профільних класів, організації роботи факультативів, гуртків, введення спецкурсів.
2. Підвищення якості знань учнів.
3. Організація науково-дослідницької роботи учнів.
4. Удосконалення психолого-педагогічної освіти учителів.
5. Організація роботи психолого-педагогічного семінару для вчителів з метою підвищення рівня професійної майстерності.
6. Забезпечення ефективної роботи методичного об'єднання вчителів української мови та літератури школи, творчих груп.
7. Систематично працювати над підвищенням рівня методичної роботи.

8. Спланувати методичні заходи на 2010-2011 н.р. з урахуванням позитивного досвіду минулих навчальних років та попередження недоліків, допущених у роботі.

Вчителям-предметникам:

1. Систематично працювати над підвищенням рівня самоосвіти.
2. Удосконалювати рівень підготовки узагальнених матеріалів з досвіду роботи;
3. Працювати над впровадженням інноваційних методик з метою підвищення результативності навчально-виховного процесу.

Засідання науково-методичної ради

№	Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
I.	1. Затвердження плану роботи на 2010-2011 н.р. 2. Система мовно-літературної освіти в умовах профілізації	вересень	НМЦ	члени методичної ради
II.	1. Затвердження положення міського конкурсу педагогічних портфоліо серед вчителів української мови та літератури «Літопис	грудень	НМЦ	члени методичної ради

	педагогічних надбань» 2.Підготовка та проведення семінару-практикуму «Конкурси учнівської творчості: проблеми і перспективи»			
III.	1.Організація та проведення Інтернет-олімпіади з української мови для учнів 5-6 класів	січень	НМЦ	члени методичної ради
IV.	1.Портфоліо учителя як форма інтеграції професійного зростання педагога. 2.Підготовка серпневих конференцій.	квітень	НМЦ	члени методичної ради

Засідання методичних об'єднань

№	Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
I.	1.Шляхи підвищення педагогічної майстерності вчителя української мови	серпень	ММК	Цуркан Л.В.

	та літератури. 2.Компаративістика як складова профільного вивчення предметів мовно-літературного циклу в старшій профільній школі. 3.Художній дивосвіт – поруч. Навчально-методичне забезпечення уроків літератури рідного краю.			
II.	1.Самоосвіта учителя як об'єкт самоуправління. 2. Вплив оцінювання навчальних досягнень учнів на розвиток особистості дитини.	листопад	НМЦ	Цуркан Л.В.
III.	1.Формування позитивного мислення – запорука професійного розвитку педагога. 2.Технологія узагальнення власного педагогічного досвіду	грудень	НМЦ	Цуркан Л.В. СенчишакЛ. В

	вчителя.			
IV.	1. Методи і прийоми розвитку інтелектуально-пізнавальних і творчих здібностей учнів. 2. Традиції сімейного виховання в українській літературі	березень	НМЦ	Цуркан Л.В.

Конкурси професійної педагогічної майстерності

№	Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
I.	Міський конкурс конспектів уроків української мови на текстовій основі	березень		Цуркан Л.В.
II.	Обласний конкурс дидактичних матеріалів з української мови та літератури			Цуркан Л.В.

Конкурси учнівської творчості

№	Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
I.	XI Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика	Листопад грудень		ЦурканЛ.В
II.	Всеукраїнський конкурс учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!»	грудень січень		ЦурканЛ.В
III.	Всеукраїнська українознавча гра «Соняшник»	квітень		ЦурканЛ.В
IV.	Філолого - краєзнавчо культурологічний проект-конкурс «Стежками долі Шевченка»	грудень- березень		ЦурканЛ.В
V.	Обласний конкурс «Як парость виноградної лози...»	лютий		ЦурканЛ.В

МЕТОДИЧНА РОБОТА

Школа молодого учителя

«Сходишки педагогічної майстерності»

Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
1. Мета, завдання та зміст роботи школи молодого учителя. 2. Огляд нормативних документів	вересень	НМЦ	Цуркан Л.В. Савченко ВА Маєнко Л.І.
1. Методи навчання та активізація пізнавальної активності учнів. 2. Контроль та оцінювання знань. 3. Азбука уроку: планування. Урок як умова розвитку пізнавальних процесів в учнів. 4. Практична робота: Вимоги щодо оформлення шкільної документації.	жовтень	НМЦ	Цуркан Л.В. Савченко ВА Маєнко Л.І.
1. Урок як основна організаційна форма	листопад	НМЦ	Цуркан Л.В. Савченко ВА

навчання. 2.Шляхи формування мотивації на уроці. 3.Самоаналіз уроку як засіб підвищення ефективності професійної діяльності вчителя.			Маєнко Л.І.
Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. 1.Компетентність як педагогічне явище. 2.Шляхи формування компетентностей учнів. 3.Поняття та сутність компетентності.	грудень	НМЦ	Цуркан Л.В. СавченкоВА Маєнко Л.І.
Технологічний підхід в освіті. 1.Технології навчання. 2.Проектна технологія. 3.Особистісно орієнтоване навчання.	лютий	НМЦ	Цуркан Л.В. СавченкоВА Маєнко Л.І
Технологічний підхід в освіті. 1.Ігрові технології навчання. 2.Система модульного навчання. 3.Інтерактивне навчання. 4.Технологія розвитку	березень	НМЦ	Цуркан Л.В. СавченкоВА Маєнко Л.І

критичного мислення.			
1.Формування комунікативних умінь (усних і письмових) в умовах особистісно-зорієнтованого підходу. Критерії оцінювання. 2.Психологічні основи формування особистості учнів.	квітень	НМЦ	Цуркан Л.В. Савченко В.А. Маєнко Л.І

Творчі та проблемні групи

Заходи	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
Проблемна група «Формування літературних знань і вмінь учнів з низьким рівнем навчальних досягнень»	жовтень грудень січень	НМЦ	Цуркан Л.В. Мтитарян О.Д., викладач кафедри теорії літератури і методики викладання МДУ

			ім.В.Сухомлинського
Творча група «Філологічні студії»	Протягом року	НМЦ	Цуркан Л.В. Шуляр В.І., к.п.н., викладач Чорноморського державного університет ім.П.Могили
Семінар-практикум «Технологія аналізу уроку»	березень	НМЦ	Цуркан Л.В.
Декада «Досвід плекає молодь» (на базі ШМУ)	квітень	НМЦ	Цуркан Л.В. Савченко В.А. вчителі- методисти
Дистанційна конференція «Формування креативної особистості на уроках української мови та літератури»	лютий	НМЦ	Цуркан Л.В.

Видавнича діяльність

Назва видання	Термін виконання
Методичний щоденник для керівників шкільних методичних об'єднань вчителів української мови та літератури	серпень
Сучасний кабінет української мови та літератури – творча лабораторія вчителя	листопад
Конспекти уроків з української мови та літератури з використанням технологій критичного мислення	грудень

Вивчення, узагальнення, поширення та впровадження перспективного педагогічного досвіду

	Термін виконання	Місце проведення	Відповідальний
Маєнко Л.І. «Використання інтерактивних методів навчання на уроках української мови та літератури як дієвий засіб створення комфортного освітнього середовища»	2008-2010	Гімназія №2	Цуркан Л.В.

Угоди про творчу співпрацю

	Термін виконання	Відповідальний
Чорноморський державний університет імені Петра Могили	Листопад 2009	Цуркан Л.В.

Склад методичної ради вчителів української мови та літератури

ПІБ	фах	заклад	телефон
Савченко Валентина Анатоліївна	вчитель української мови та літератури	гімназія №41	22-30-04
Купцова Валентина Володимирівна	вчитель української мови та літератури	гімназія №2	24-43-25
Гудименко Олена Миколаївна	вчитель української мови та літератури	ЗОШ №57	55-05-21
Янушкевич Лідія Степанівна	вчитель української мови та літератури	ЗОШ №22	36-42-21
Сущенко	вчитель	Морський ліцей	55-07-31

Наталя Андріївна	української мови та літератури	ім. професора М.Александрова	
---------------------	--------------------------------------	---------------------------------	--

Додаток 2

КАРТКА **обліку перспективного педагогічного** **досвіду**

I. Інформація про автора

Прізвище, ім 'я, по батькові: Яценко Наталя Анатоліївна

Рік народження: 1972

Освіта: вища педагогічна (Миколаївський державний інститут, ім.. В.О. Сухомлинського, 1995)

Фах: українська мова та література

Звання, нагороди: учитель-методист; Почесна грамота МОН
(2006, 2008 роки)

Педагогічний стаж: 12 років

Адреса досвіду: Миколаїв, Перша українська
гімназія імені Миколи Аркаса, вул.Нікольська, 34.

Посада: учитель української мови та літератури Першої
української гімназії імені Миколи Аркаса

2. Інформація про досвід

Тема: Компетентісний підхід у навчанні української мови і літератури в умовах до профільної та профільної освіти

Мета: Забезпечення компетентісного підходу в навчанні української мови і літератури в умовах профілізації освіти, формування в учнів здатності знаходити правильне рішення в різних життєвих ситуаціях.

Ідея досвіду: Сьогодні суспільству необхідно мати випускника, який не тільки знає і вміє здійснювати якісь операції, а людину компетентну, в якій поєднано «знанняві» уміння і соціально-культурна поведінка, ініціативність, здатність працювати в групі, прогнозувати й досягати своєї мети, акме-вершини. Важливо, ураховуючи не тільки знання й зміст літературної освіти, формувати універсальні навички й компетенції, які випускник зможе зреалізовувати, застосовувати впродовж усього життя для свого сталого саморозвитку.

Актуальність: Сьогодні особлива увага повинна приділятися практичній і творчій складовим навчальної діяльності. У вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів актуалізується роль уміння здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати, поповнювати та оцінювати її, застосовувати способи пізнавальної і творчої діяльності. Зрозуміло, що процес отримання інформації не є проблемою, для учня складнішим є оперування нею. Актуальність визначеного напрямку і зумовила вибір теми.

Короткий зміст: Під час реалізації ідеї проблемної теми особлива увага як на уроках літератури, так і на уроках мови

приділяється розвитку ключових компетентностей: соціальної, мотиваційної, функціональної. Основні елементи педагогічної діяльності, як правило, реалізуємо на таких етапах: етапі прогнозування, змістовно-пошуковому, етапі моніторингу.

Застосовувані технології допомагають створити «суб'єкт -суб'єктні» стосунки, коли учень є суб'єктом пізнання. Для цього необхідно, щоб кожен усвідомив місце і значимість основних етапів навчальної діяльності, як-от: **мотивація - цілеутворення - планування - організація навчальної діяльності - реалізація завдань — рефлексія - контроль і оцінювання.**

Ефективним для формування життєвої компетентності є **метод проектів**, який передбачає вирішення певної проблеми та орієнтується на самостійну дослідницьку діяльність учнів - індивідуальну, парну, групову. Пропонуємо проекти інтерпретацій літературних творів за Ф.Шлейєрмахером, Роланом Бартом, В. Ізером на уроках української літератури , які також можна проводити індивідуально під час роботи з обдарованими дітьми.

Завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій відбуваються зміни у навчальному процесі профільної школи, в центрі якого перебуває особистість учня, головною метою стає розвиток інтелекту і творчих здібностей, пізнавальної активності школярів, що дасть змогу сформувати здатність до самореалізації, самостійності мислення, уміння працювати над розв'язанням важливих життєвих проблем. Змінюється в цьому процесі і роль вчителя: він виконує фасилітативні функції (за В.І.Шуляром): стає координатором, партнером, співавтором, консультантом.

Перехід на нові програми та затвердження Концепції літературної освіти школярів у системі профільного навчання спричинив пошук нових засобів навчання у системі літературного краєзнавства. На нашу думку, актуальним є створення робочих зошитів з літератури рідного краю, який і пропонує автор для 7 та 8 класів, використання інформаційних технологій на уроках (створення учнівських комп'ютерних проєктів) та мультимедійний посібник.

Переваги модульної системи навчання, яку розглядає автор, у тому, що посилюється увага до індивідуальних особливостей учнів, зростає внутрішня активність навчання, глибше осмислюється матеріал, розширюються можливості діалогічного спілкування. Це дасть змогу формувати універсальні навички й компетенції в профільній школі, які випускник зможе реалізовувати, застосовувати впродовж усього життя для свого сталого саморозвитку.

Результативність: Підвищення пізнавального інтересу школярів до предмета, підвищення якості знань учнів (відповідно результативність участі учнів у I-IV етапах Всеукраїнських предметних олімпіад та I - III етапах Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика), розвиток комунікативних навичок, розвиток емоційної й естетичної чутливості школярів, креативність мислення, комфортність навчання.

Форма узагальнення:

Друкації в періодичних виданнях:

Яценко Н.А. Творчість Ліни Костенко. Лірика, роман у віршах «Маруся Чурай». Система уроків для 11 класу.// Українська мова та література. - 2007. - № 10. - С.5-17.

Яценко Н.А. Просте ускладнене речення. Звертання. Проект уроку для 8 класу.//Дивослово. - 2008. - № 1. - С.4-8

Яценко Н.А. Робочий зошит з літератури рідного краю. 8 клас.// Українська мова та література. - 2008. -№10-11.- С.23-33.

Яценко Н.А. Другорядні члени речення. Цикл уроків на основі літератури рідного краю (творчістьМ.Вінграновського).//Українська мова та література. - 2008. - № 38. - С.3-12.

Яценко Н.А. В.Марущак . Оповідання про дітей зі збірки «Вікнами до сонця»./ Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. - № 29. – С.20-25.

Яценко Н.А. Проект : «Моніторинг навчальних досягнень учнів з української мови»./ Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. - №34. – С.2-5.

Яценко Н.А. Технологія організації та проведення моніторингу рівня навчальних досягнень учнів з української мови (фаховий тренінг).// Вересень. – 2008. - № 3-4. – С.90-95.

Яценко Н.А. Засоби навчання в системі вивчення літератури рідного краю. // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. - №12. – С.38-40.

Яценко Н.А. Система роботи з обдарованими учнями гімназії і метод проектів як її складова./ Обдарована дитина. – 2009. - №5.

Схвалено (ким, коли): Науково-методичний центр управління освіти Миколаївської міської, 2008 рік

Заходи щодо розповсюдження досвіду: Виступи на педагогічних радах Першої української гімназії імені Миколи Аркаса, міських семінарах, участь у проблемній міській групі під керівництвом

кандидата педагогічних наук, доцента Чорноморського державного університету імені Петра Могили Шуляра В.І.; друкації у всеукраїнській періодиці.

Анотований каталог видань української філології

Проблемно-пошукова, дослідницька діяльність учнів як невідємна складова формування творчої інтелектуальної особистості

Упорядник: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У збірнику представлені матеріали щодо проблемно-пошукової дослідницької діяльності учнів на уроках української мови і літератури. В основу збірника покладено досвід вчителів кафедри словесності гуманітарної гімназії №3.

Методичний щоденник. Випуск №1. Керівнику методичного об'єднання вчителів української мови та літератури

Упорядник: Цуркан Л.В., методист НМЦ.

У щоденнику зібрано матеріал на допомогу керівникам методичних об'єднань вчителів української мови та літератури: пам'ятка голові методичного об'єднання по підготовці аналізу роботи за рік; робота творчих і проблемних груп протягом навчального року; терміни проведення щорічних конкурсів української творчості.

Збірник вправ і завдань з фонетики та орфоєпії для 10 класу з

поглибленим вивченням української мови

Автор: Чернявська Олена Василівна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса.

Навчально-тренувальний характер вправ і завдань передбачає відпрацювання умінь і навичок учнів, узагальнення й систематизацію знань, набутих у процесі поглибленого вивчення української мови.

Збірник вправ і завдань з лексикології та фразеології

для 10 класу з поглибленим вивченням української мови

Автор: Чернявська Олена Василівна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса.

Навчально-тренувальний характер вправ і завдань передбачає відпрацювання умінь і навичок учнів, узагальнення й систематизацію знань, набутих у процесі поглибленого вивчення української мови.

Інтерактивні методи навчання на уроках української мови та літератури

Автор: Павлюк Антоніна Михайлівна, учитель української мови і літератури ЗОШ №64.

Представлена робота – власне поєднання обґрунтованого, ретельно дібраного теоретичного матеріалу та практичного застосування інтерактивних методів навчання, які розвивають в учнів уміння самостійно вчитися, критично мислити, займатися самопізнанням та самовдосконаленням особистості у різних видах творчої діяльності.

Формування життєвої компетентності на уроках української мови та літератури

Автор: Дорієнко Ольга Володимирівна, учитель української мови і літератури ЗОШ №57.

У посібнику детально розглядаються питання по формуванню життєвої компетентності учнів на уроках української мови і літератури, висвітлюється актуальність цієї теми.

Реалізація українознавчої змістової лінії на уроках української мови у 8 класі

Автор: Нікітіна Алла Вікторівна, учитель української мови і літератури ЗОШ №48.

У даному збірнику дібрано тексти завдань для реалізації українознавчої змістової лінії на уроках української мови у 8 класі.

Інтегрований урок з української мови, біології, інформатики в 11 класі «Виступ під час дискусії на екологічну тему»

Автори: Воронічева Л.М., Аксьоненко Т.М., Кирєєва Ж.В., учителі економічного ліцею №2.

У посібнику представлено досвід роботи вчителів української мови і літератури, інформатики та біології, який вони подають у формі конспекту інтегрованого уроку «Виступ під час дискусії на екологічну тему в 11 класі»

Календарно – тематичне планування уроків української мови та літератури для 5 класу за програмою 12 –річної школи

Упорядник: Цуркан Л.В., методист НМЦ.

У посібнику вміщено календарно – тематичне планування уроків української мови та літератури для 5 класу за новою програмою 12 – річної школи та методичний коментар щодо оформлення

класного журналу та виставлення семестрового балу. Календарно – тематичне планування уроків української мови складено з рахуванням змістових ліній: мовленнєвої та мовної. Соціокультурну змістову лінію визначає учитель на власний розсуд.

Для вчителів української мови та літератури посібник може служити календарно – тематичним планом.

Аналіз уроку в системі особистісно орієнтованого навчання

Автор: Цуркан Л.В., методист НМЦ

У збірнику вміщено матеріали, які допоможуть вчителеві проектувати та запроваджувати в практику роботи уроки в системі особистісно орієнтованого навчання. Акцентується увага на відмінностях звичайного уроку та особистісно орієнтованого. У збірнику також вміщено пам'ятку для вчителя по організації особистісно орієнтованих уроків та описано їх технологію. Посібник призначено для вчителів української мови та літератури.

Методичний щоденник. Випуск №2. Керівнику методичного об'єднання вчителів української мови та літератури

Упорядник: Цуркан Л.В., методист НМЦ

У посібнику вміщено пам'ятку по вивченню стану викладання української мови та літератури в школі, пам'ятки по атестації вчителів, які претендують на встановлення або підтвердження кваліфікаційної категорії «учитель вищої категорії», присвоєння звання «учитель-методист» та «старший учитель». Пропонується різноманітна інформація, яка допоможе керівнику методичного

об'єднання в організації методичної роботи в школі. Посібник призначений для керівників шкільних методичних об'єднань.

Календарно – тематичне планування уроків української мови та літератури для 6 класу за програмою 12 –річної школи

Упорядник: Цуркан Л.В., методист НМЦ

У посібнику вміщено календарно – тематичне планування уроків української мови та літератури для 6 класу за новою програмою 12 – річної школи. Календарно – тематичне планування уроків української мови складено з рахуванням змістових ліній: мовленнєвої та мовної. Соціокультурну змістову лінію визначає учитель на власний розсуд.

Для вчителів української мови та літератури посібник може служити календарно – тематичним планом.

Збірник завдань і вправ з української мови для роботи зі здібними та обдарованими учнями

Автор: Яценко Наталя Андріївна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса.

Навчально-тренувальний характер вправ і завдань передбачає відпрацювання умінь і навичок учнів, узагальнення й систематизацію знань, набутих у процесі вивчення української мови.

«Ми є. Були. І будемо ми. Й Вітчизна наша з нами!» Матеріали конференції до ювілею з дня народження Івана Багряного.

Упорядник: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У збірнику вміщено матеріали конференції з нагоди ювілею Івана

Багряного, творчість якого довгий час замовчувалася в Україні, і тільки останнім часом він став відомий на батьківщині. У конференції взяли участь учителі української мови і літератури Дучка С.О. (зош №53), Дробіна Л.С. (ММК).

Формування полікультурної компетентності учнів

Автор: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У посібнику детально розглядаються питання по формуванню життєвої компетентності учнів на уроках української мови і літератури, висвітлюється актуальність цієї теми, а також детально розглядається питання однієї із складових життєвої компетентності - полікультурної.

Матеріали конференції за творчістю Івана Франка

Упорядник: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У збірнику вміщено матеріали дистанційної конференції до ювілею Івана Франка, у якій взяли участь учні та вчителі загальноосвітніх шкіл міста Миколаєва.

Використання проектної технології на уроках української мови і літератури

Автор: Воронічева Людмила Миколаївна, учитель української мови і літератури економічного ліцею №2.

У посібнику подається теоретичний і практичний матеріал до використання проектної технології на уроках української мови і літератури.

Шляхи формування життєвої компетентності учнів на уроках української літератури

Автор: Сущенко Наталя Андріївна, учитель української мови і літератури Миколаївського морського ліцею імені професора Александрова.

У роботі обґрунтовується необхідність формування життєвої компетентності, подається класифікація ключових компетентностей та принципи компетентного навчання. Автор знайомить зі своїм баченням механізму формування основних груп компетентностей на уроках літератури в 10-11 класах. Практичний інтерес викликають шляхи формування основних груп компетентностей, розкриваючи які автор не тільки ділиться педагогічними знахідками, але й наводить приклади творчих робіт учнів.

Матеріали віртуального круглого столу «Обдарована дитина»

Упорядник: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У збірнику вміщено матеріали віртуального круглого столу «Обдарована дитина», у якому взяли участь учителі української мови і літератури шкіл міста Миколаєва. Вони поділилися досвідом роботи з обдарованими учнями, запропонували систему вправ для підготовки учнів до участі у предметній учнівській олімпіаді з української мови і літератури.

Використання колективних форм навчання на психолого-педагогічному підґрунті – шлях до орфографічної грамотності учнів

Автор: Чернявська Олена Василівна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії імені Миколи Аркаса.

Автор порушує важливі проблеми особистісно орієнтованого навчання, подає сучасний погляд на роль психофізіологічних можливостей учнів в процесі підвищення рівня орфографічної грамотності учнів. Цінним у даній роботі можна вважати і те, що автор пропонує систему (від планування роботи з теми до зразків планів-конспектів уроків), подає загальні вимоги до організації уроку, а потім на конкретних прикладах показує, як практично їх можна використати. Робота вчителя відповідає вимогам сучасної педагогічної науки, дає можливість учням самостійно мислити, здобувати знання у найзручніший спосіб та у найкоротший термін.

Методичні рекомендації щодо оформлення в класному журналі навчальних досягнень учнів з української мови і літератури

Упорядник: Цуркан Людмила Вікторівна, методист НМЦ.

У збірнику вміщено методичні листи МОН України «Вимоги до виконання письмових робіт учнів загальноосвітніх навчальних закладів і перевірки зошитів з української мови й літератури та зарубіжної літератури у 5-11 класах», «Методичні рекомендації щодо оформлення в класному журналі результатів навчальних досягнень з української мови учнів загальноосвітніх навчальних закладів», а також оформлення сторінки журналу з української мови.

Робочий зошит з літератури рідного краю. 7 клас.

Автор: Яценко Наталія Анатоліївна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса.

У посібнику подається система уроків з літератури рідного краю в 7 класі за програмою «Література рідного краю. 5-10 класи. Автор В.В.Купцова».

Зошит для тематичного тестового оцінювання з української мови для учнів 11 класу з поглибленим вивченням.

Автор: Денисова Світлана Петрівна, учитель української мови і літератури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса.

Зошит призначений для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів в 11 класі з курсу «Рідна мова». Завдання укладено відповідно до вимог чинної програми Міністерства освіти і науки України з української мови.

Вивчення риторики у середніх класах загальноосвітньої школи

Автор: Авер'янова Лідія Іванівна, учитель української мови і літератури ЗОШ №60.

У посібнику подається характеристика риторики як навчального предмета, обґрунтовується актуальність його вивчення не тільки у школах нового типу, але й загальноосвітніх. Автор знайомить з організацією уроку риторики, його цілями та завданнями. Практичний інтерес у роботі становлять приклади використання засобів логіко-емоційної виразності мовлення та робота над технікою мовлення. Наводяться зразки риторичних фігур та ігор. Подається також розробка уроку риторики в 6 класі.

Проект як одна із форм самостійної пізнавальної діяльності учнів на уроках української літератури

Автор: Бойко Неля Василівна, учитель української мови і літератури
ЗОШ №4.

У роботі подається характеристика проектної технології та етапи її розвитку. Автор знайомить з історією впровадження в практику методу проектів, із сучасним їх тлумаченням. Практичний інтерес у роботі становлять шляхи вирішення обраних проблем за методом проектів, приклади використання інноваційних технологій на уроках української літератури. Наводяться зразки проектів. Подається також розробка уроку за проектною технологією у 8 класі.

Організація продуктивної позакласної роботи як засіб формування мотивації до навчання

Укладачі: Цуркан Л.В., Гайченко О.В., Майборода Л.М., методисти
НМЦ, Денисенко О.М., ЗДНВР Миколаївської гімназії №41.

У збірнику подаються матеріали за результатами роботи інтегрованого методичного консилиуму вчителів української мови й літератури, історії та права, зарубіжної літератури з теми «Організація продуктивної позакласної роботи як засіб мотивації до навчання».

Методичний щоденник. Випуск №3. На допомогу керівнику шкільного методичного об'єднання вчителів української мови та літератури

Укладач: Л.В.Цуркан

У збірці подається структура методичної роботи з вчителями української мови та літератури в 2008-2009 навчальному році, положення про нові конкурси учнівської творчості, а також список відеоматеріалів, які систематизовано в науково-методичному центрі. Матеріали збірки допоможуть керівникові методичного об'єднання спланувати роботу та підвищити свій фаховий рівень.

Конспекти уроків з української мови та літератури з використанням технологій критичного мислення

Укладач: Л.В.Цуркан

У збірнику вміщено конспекти уроків з української мови та літератури вчителів загальноосвітніх шкіл м. Миколаєва, які брали участь у міському конкурсі конспектів уроків з використанням технологій критичного мислення. Практично вчителі продемонстрували, як вчать учнів критично оцінювати різні джерела інформації, формують в них дослідницькі навички, які необхідні критично мислячій людині.

Компетентнісний підхід до навчання рідної мови та літератури: реалії та перспективи

Укладач: Л.В.Цуркан

У збірнику подаються матеріали з досвіду роботи вчителів української мови та літератури загальноосвітніх шкіл м. Миколаєва по формуванню в учнів життєвих компетенцій. Акцентується увага вчителів на набутті і вдосконаленні мовленнєвих та літературних компетенцій, які здійснюються у ході аналізу актуальних навчальних і життєвих проблем, у розв'язанні яких учні бачать особистісний сенс,

унаслідок чого формуються їхні пізнавальні мотиви до навчання. —
Миколаїв, 2009

Збірник дидактичних матеріалів до теми «Поняття про текст»

Автор: Янушкевич Л.С., учитель української мови і літератури
ЗОШ №22

У збірнику подано дидактичний матеріал з української мови для учнів 5 класу до теми «Поняття про текст». Дидактичний матеріал розроблено відповідно до програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Рідна мова для шкіл з українською мовою навчання. 5-12 класи», охоплює розділ підручника «Рідна мова» 5 клас (за редакцією О.Глазової та Ю.Кузнецова) «Поняття про текст». В основу розроблених завдань покладено чотири змістові лінії: мовленнєву, мовну, діяльнісну й соціокультурну. Для вчителів української мови та літератури.

Компетентнісний підхід у навчанні української мови і літератури в умовах допрофільної та профільної освіти

Автор: Яценко Н.А., учитель української мови та літератури Першої української гімназії імені Миколи Аркаса.

У збірнику висвітлено систему роботи із здібними та обдарованими учнями та метод проектів як її складової; технологію сучасного уроку з використанням інформаційних технологій; розглянуто засоби навчання в системі літературного краєзнавства, а також модульний варіант вивчення літератури в старших класах профільної школи. Для вчителів української мови та літератури

Використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури та в позакласній роботі

Автор: Дем'яненко О.І., учитель української мови та літератури
Миколаївської ЗОШ №1 ім. О.Ольжича

У збірнику подано систему роботи уроків української мови з теми «Частка» в 7 класі, позакласні заходи філологічної тематики та дидактичний матеріал по використанню інтерактивних технологій на уроках української мови з теми «Частини мови». Для вчителів української мови та літератури

Миколаївський морський ліцей
імені професора
М. Александрова

Миколаївський морський ліцей імені професора М.Александрова

ПОРТФОЛІО

Сущенко Наталії Андріївни

Фах – учитель української мови та літератури Миколаївського морського ліцею ім.професора М.Александрова

Педагогічний стаж – 25 років

Кваліфікаційна категорія – вища категорія

МЕТОДИЧНА РОБОТА

Участь у методичній роботі ліцею

2007-2008 н.р.

- 1.Педрада. Виступ : «Орієнтація учнів в інформаційному просторі. Робота зі словом як елемент текстоцентричної технології» .
- 2.Педуніверситет. Виступ : «Презентація методвидання «Методичні діалоги»
- 3.Створення електронної презентації кафедри мови та літератури ;
- 4.Випуск методичного бюлетня. «Вісті з уроків»
- 5.Написання сценарію відеофільму «Творчість живе у серці людини»
(з досвіду роботи кафедри).
- 6.Проведення експертизи аналізу і планування роботи кафедри мови та літератури і кафедри математики ;
- 7.Участь у дистанційному психолого - педагогічному семінарі .
- 8.Організація круглого столу з колегами ліцею «Педагог»

2008-2009 н.р.

- 1.Проведення майстер-класу : «Розвиток інтелектуальних умінь та навичок»;
- 2.Педрада . Виступ «Аналіз результатів анкетування учнів щодо вмінь роботи з інформацією».
- 3.Участь у педагогічних читаннях за книгою М.Поташника

«Сучасні вимоги до уроку».

4.Засідання кафедри. Презентація досвіду .Формування літературних компетенцій за допомогою інформаційних технологій .

5.Узагальнення досвіду роботи кафедри з позакласної роботи (2 зб.)

6.Педрада .Демонстрація електронної презентацій *«Педагогічне проектування в роботі МО»* ;

7.Створення електронної презентації *«Розвиток креативних здібностей учнів»*.

2009- 2010 н.р.

1. Педрада .Виступ : «Система роботи кафедри з національного виховання» .

2.Узагальнення досвіду в електронній презентації *«Національне виховання в системі компетентісного навчання»*.

3.Круглий стіл «Обдарована дитина».Презентація методичного буклету *«Методологія роботи з обдарованими дітьми»* . (електронна презентація) .

4.Керівник творчої групи по укладанню Програми формування комунікативно - соціальних компетентностей .

5.Засідання кафедри. Виступи :

- Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури як основи життєвої компетентності
- Особливості впровадження проектної технології .

Участь у методичній роботі міста

2007-2008 н.р.

- 1.Консультації для вчителів міста «Проблеми пробного тестування»;
- 2.Участь у конкурсі методоб'єднань «Методика – Практика-Досвід»; Оформлення портфоліо кафедри .
- 3.Участь у міській методичній виставці (зб. «Спілка письменників ліцеїстів »)

2008-2009 н.р.

- 1.Оформлення матеріалу для обліку перспективного педагогічного досвіду вчителів міста ;
- 2.Участь у обласному конкурсі«Педагогічний досвід освітян регіону -2008»: - портфоліо відеоматеріалів конкурсу.
-Узагальнення досвіду роботи кафедри : *«Система роботи по формуванню комунікативної компетентності учнів»*;
- 3.Презентація досвіду роботи кафедри «Педагогічне проектування в роботі МО» на засіданні керівників МО;
- 4.Участь у міській методичній виставці
(зб. «Шляхи формування життєвої компетентності на уроках літератури в 10-11 класах» ; презентації:
- «Розвиток інтелектуальних умінь і навичок»
-«Розвиток креативних здібностей учнів».

2009- 2010 н.р.

- 1.Участь у проблемно-практичному семінарі по апробації

зошитів з друкованою основою (під керівництвом к.п.н. Уліщенко В.В.);

2. Підготовка матеріалу на замовлення НМЦ «Літературна освіта старшокласників. Проблеми і перспективи».

3. Участь у міських конкурсах :

- «Енциклопедія дидактичних матеріалів»;
- конкурс конспектів уроків на текстовій основі ;

4. Участь у міській методичній виставці(укладач збірок «Шляхи реалізації компетентісного підходу на уроках літератури»та «Технологічний підхід у навчанні мови (на основі текстоцентричної технології);

Участь у конкурсах професійної майстерності

2007-2008 н.р.

- ✓ Участь у ліцейському конкурсі «Краща кафедра» - **I місце**
- ✓ Участь у міському конкурсі методоб'єднань «Методика – Практика - Досвід» - **I місце** у номінації «Експериментальна та науково-дослідницька робота»

2008-2009 н.р.

- ✓ Участь у обласному конкурсі «Педагогічний досвід освітян регіону -2008». – **III місце**

2009-2010 н.р.

- ✓ Участь у міських конкурсах :
- ✓ - «Енциклопедія дидактичних матеріалів» - **II місце**
- ✓ - конкурс конспектів уроків на текстовій основі - **I місце**

Друкована продукція та електронні презентація		
2007-2008 н.р.	2008-2009 н.р.	2009- 2010 н.р.
<i>Збірка «Спілка письменників ліцеїстів »</i> <i>електронна презентація «Кафедра мови та літератури»</i>	<i>Збірка «Шляхи формування життєвої компетентності на уроках літератури в 10-11 класах»</i> <i>електронні презентації:</i> - «Розвиток інтелектуальних умінь і навичок» -«Розвиток креативних здібностей учнів». -«Педагогічне проектування в системі МО»	<i>Збірка творчих робіт учнів «Жива пам'ять» «Літній бестселер», індивідуальні збірки (4) творчих робіт «Моя перша книжка»</i> <i>Збірка «Формування суб'єктного досвіду в навчальному процесі»</i> <i>електронні презентації:</i> -«Національне виховання в системі компетентісного навчання» ; -«Обдарована дитина» <i>Буклет «Методологія роботи з обдарованими дітьми»</i>

Самоосвітні теми :

Проблемна самоосвітня тема	Тривалість роботи	Прогнозований кінцевий продукт
(2006-2008 н.р.) «Впровадження текстоцентричної технології як переду мови формування життєвої компетент ності»	2 роки	1. Збірка «Робота зі словом як елемент текстоцентричної технології» 2.Збірник учнівських робіт «Енциклопедія одного слова»
(2008 – 2010н.р.) «Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури як основи життєвої компетентності»	2 роки	1.Збірка «Формування суб'єктного досвіду в навчальному процесі»(теоретичний аспект) 2.Збірка «Опорно- логічні схеми до уроків літератури» 3.Збірка учнівських робіт на основі суб'єктного досвіду

Анотації до тем:

«Впровадження текстоцентричної технології як передумови формування життєвої компетентності»

8 клас
2006-2007 н.р.
“Спочатку було Слово”

Завдання: дослідження та розкриття мовної одиниці =слово= у різноманітних аспектах, взаємозв'язках; робота над проектом “Енциклопедія одного слова”.

Мета: через різні форми роботи зі словом сприяти збагаченню словникового запасу учнів, розвиткові комунікативних вмінь, творчих здібностей; впроваджувати у практику роботи прийоми “групування”, “тематична мозаїка”.

Кінцевий продукт:

1. Збірка “Робота зі словом як елемент текстоцентричної технології”.
2. Збірник учнівських робіт “Енциклопедія одного слова”

9 клас
2006-2007 н.р.
“Слово – найменша одиниця тексту”

Завдання: розкрити учням розуміння слова як ключа до сприйняття тексту.

Мета: формування вміння роботи з ключовими словами, навичок виділення істотної інформації; через впровадження у практику роботи прийомів “колажування”, лексико-семантичне класифікування; навчити згортати й розгортати інформацію, подану у тексті.

Кінцевий продукт:

1. Систематизовані зразки учнівських робіт.
2. Збірка творчих завдань та систем вправ.

«Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури як основи життєвої компетентності»

10 клас (2008-2009)	11 клас (2009-2010)
Мета : опрацювання теоретичного підґрунтя теми , створення банку діагностик щодо суб'єктного досвіду учнів, розробка шляхів формування цього досвіду .	Мета : розробка шляхів формування суб'єктного досвіду , формування ключових компетенцій учнів на основі діагностики .
Кінцевий продукт: узагальнення теоретичного матеріалу з теми у збірці, розробка опорних конспектів , систематизовані учнівські роботи	Кінцевий продукт: , збірка «Формування суб'єктного досвіду в навчальному процесі», систематизовані учнівські роботи .

Кінцевий продукт самоосвітньої теми :

2006-2008

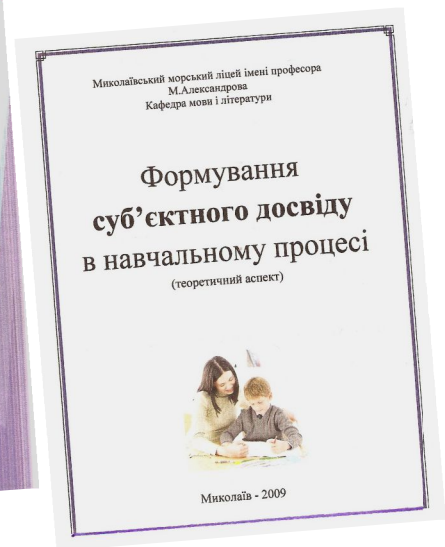
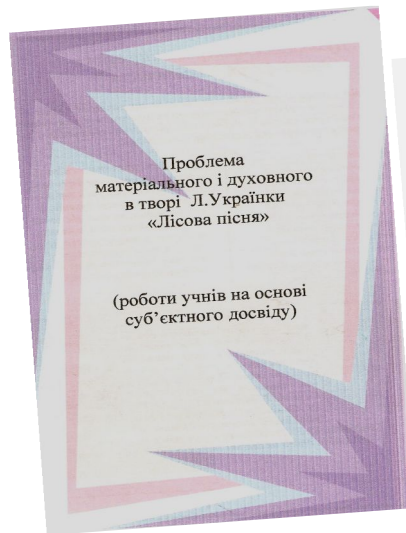
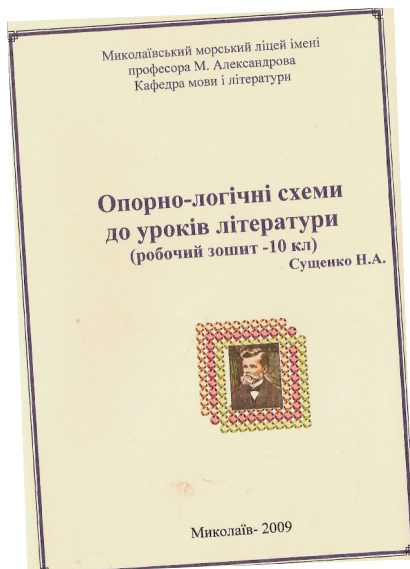
«Впровадження текстоцентричної технології як передумови формування життєвої компетентності»

2008-2010

**«Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури
як основи життєвої компетентності»**

Шляхи опрацювання теми

**«Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури
як основи життєвої компетентності»**

- 1.Опрацювання теоретичного матеріалу.
2. Проведення моніторингу з даного питання .
3. Розробка дидактичного забезпечення до навчальних тем

4. Проведення майстер-класу : «Розвиток інтелектуальних умінь та навичок»;

5.Педрада .Виступ «Аналіз результатів анкетування учнів щодо вмінь роботи з інформацією».

6.Засідання кафедри. Презентація досвіду .Формування літературних компетенцій за допомогою інформаційних технологій .

7.Засідання кафедри. Виступи :

- Формування суб'єктного досвіду на уроках літератури як основи життєвої компетентності особливості впровадження проектної технології

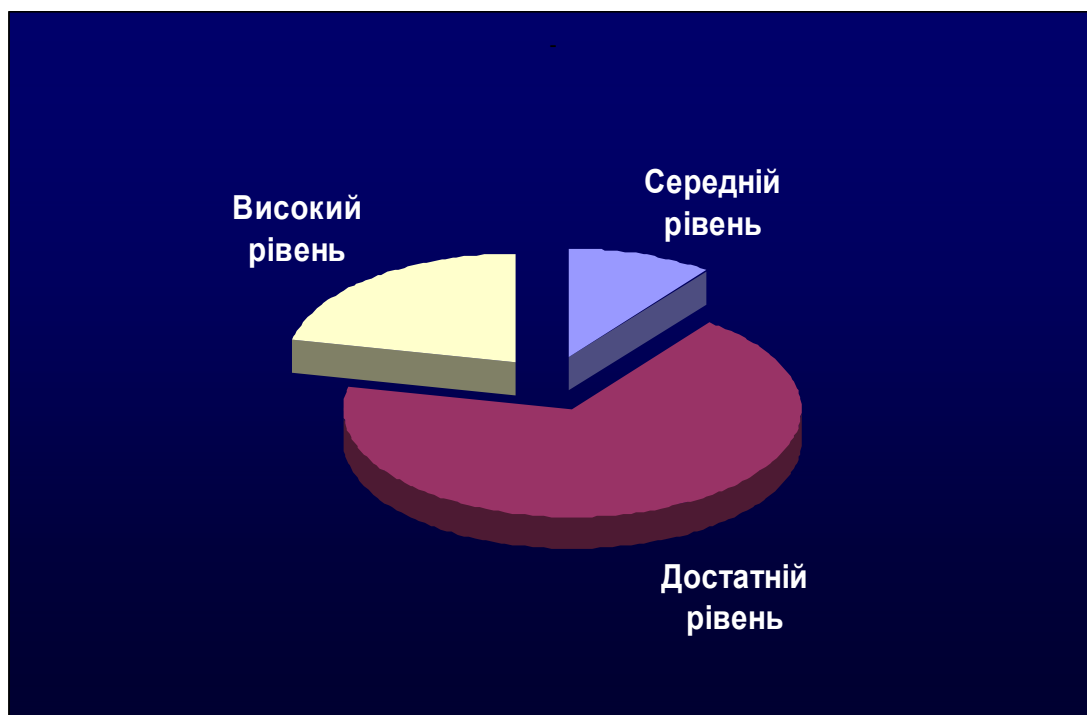

**Якісний показник навченості
учнів 11 класів
(2009–2010 н.р. вч.Сущенко Н.А.)**

**Діаграма якісного показника навченості
українська мова**

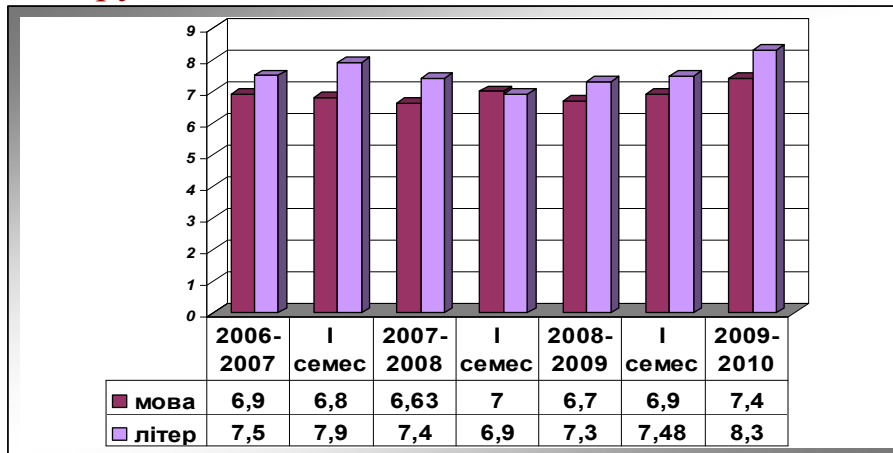
українська література

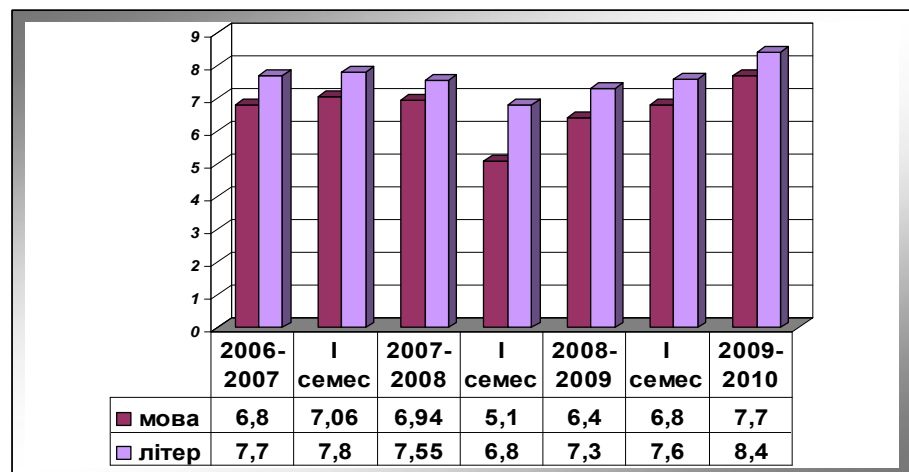

Результати навченості учнів учителя Сущенко Н.А.

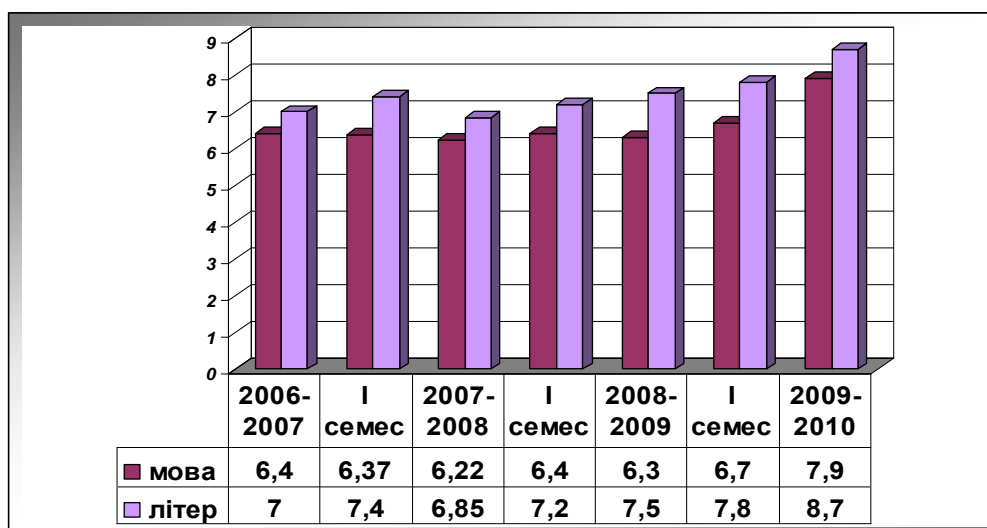
Група № 41

Група №42

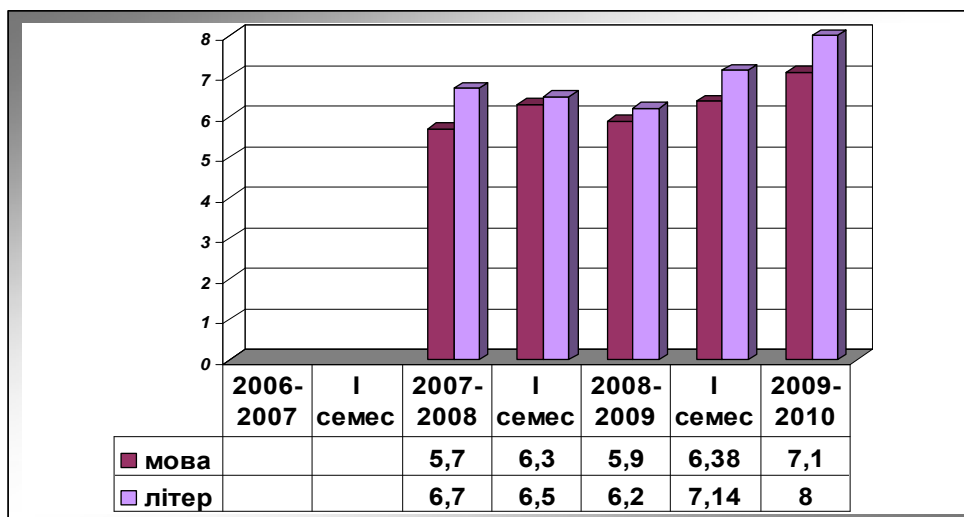

Група №43

Група №45

Переможці міської олімпіади

Предмет	Переможець	Учитель	Місце
(2007-2008) Українська мова і л-ра	Песоцька Поліна	Сущенко Н.А.	2
(2008-2009) Українська мова і л-ра	Рагуліна Ганна	Сущенко Н.А.	3
(2009-2010) Українська мова і л-ра	Рагуліна Ганна Сінченко Олеся	СущенкоН.А. СущенкоН.А.	2 2

Зведена таблиця результатів

Міжнародного конкурсу знавців

рідної мови імені П. Яцика

Міський - II тур

Навчальний рік	Предмет	Переможець	Учитель	Місце
2007-2008 н.р.	мова	Песоцька Поліна	Сущенко Н. А.	3
2009-2010 н.р.	мова	Рагуліна Ганна	Сущенко Н. А.	3

Результати територіального захисту робіт у МАН за роками

Н.р.	ІІ учня	Тема роботи	Секція	Місце
2008-2009	Дяченко К Крижанівська Г	«Проблема вибору в творі Р. Іванчука «Мальви» «Стилістична роль звертань у народних піснях»	Укр. література Укр. мова	III III

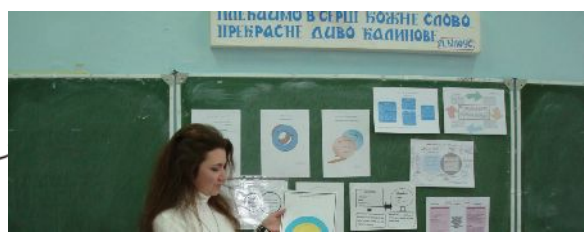

2009-2010	Крижанівська Г. Дяченко К.	«Стилістична роль звертань в народних піснях» «Проблема вибору в творі Р.Іваничука «Мальви»	Укр. мова Укр. література	II місце II місце
-----------	-------------------------------	--	-------------------------------------	--------------------------------

**Результати конкурсу – захисту
курскових робіт учнів Морського
ліцею
(2009–2010)
кафедра мови та літератури**

ПП учителя	П І П учня	Загальна кількість балів
Сущенко Н.А. (11 кл)	1.Мартинюк М. «Філософські погляди Г.Сковороди».	728
	2.Олейникова К. «Порівняльна характеристика дум і історичних пісень»	791 -II м
	3.Глушенко Н. «Шістдесятництво як суспільне і культурне явище»	736 -II м
	4.Маріянчук Я. «Героїчне минуле нашого народу в творчості Т.Г.Шевченка.»	510
	Направити на наукову конференцію _ Дмитраш І- I м Олейникові К-II м Глушенко А.- II м Караман О.,- III м Карабанова А.- III м	

Переможці творчих конкурсів

Навчальний рік	Назва творчого конкурсу	Учасник	Учитель	Результат
2007-2008	„Мова кожного народу неповторна і своя”	Крижановська Г.	Сущенко Н.А.	II місце
2008-2009	Конкурс присвячений Шевченківським дням та 140-річчю утворення Просвіти „Безсмертя нації у слові”	Розроблена літературно-музична композиція „Мова – державна перлина”, виконавці - читці	Сущенко Н.А.	II місце
2009-2010	„Літній бестселер”	16 учнів	Сущенко Н.А. Борецька Т.Г. Гура С.О.	16 дипломів

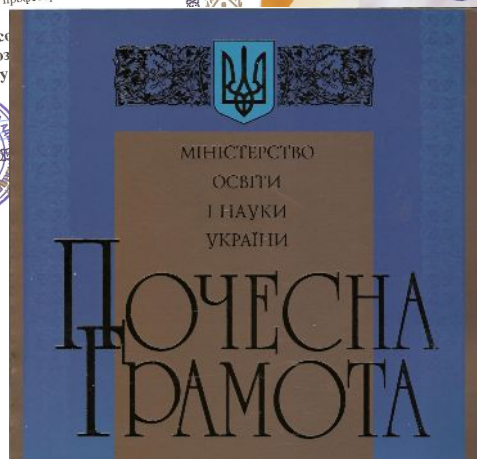

ЗАОХОЧЕННЯ

№№	Назва відзнаки	Рік
1	Почесна Грамота Міносвіти і науки України	2007
2	Почесна Грамота Миколаївської обласної ради	2009
3	Почесна Грамота Миколаївської обласної державної адміністрації	2009
4	Наказ управління освіти Миколаївської міської ради про преміювання завкафедри за перемогу в міському конкурсі методичних об'єднань «Методика-практика-досвід» у номінації «Експериментальна та науково-дослідницька робота»	2009
5	Диплом III ступеня за перемогу в обласному конкурсі відеоматеріалів «Педагогічний досвід освітян регіону-2009»	2009
6	Диплом II ступеня управління освіти Миколаївської міської ради за перемогу у міському етапі обласного конкурсу «Енциклопедія дидактичних матеріалів»	2009
7	Диплом I ступеня за перемогу в міському конкурсі конспектів уроків на текстовій основі	2010
8	Подяка НМЦ за активну участь у методичній роботі міста	2010

Впровадження інноваційних технологій з української мови та літератури в навчальний процес

Технологія	навчальний заклад	ПІБ учителя
Текстоцентрична технологія	Ек.ліц.№1	Распїтіна З.Д.
	ШМіПР	Юргенсон М.О.
	ШМіПР	Новикова О.В.
	ШМіПР	Бойко-Кузьміна О.І.
	№42	Кобзар Л.В.
Технологія критичного мислення	№60	Мартиненко Т.М.
	ПУГ	Сідень І.П.
	Морськ.ліц.	Борецька Т.Г.
	Морськ.ліц.	Федоревська Н.Г.
	№4	Соболева О.В.
	Гімн №41	Філатова О.М.
	Гімн.№41	Василишина О.О.
	№53	Пуха С.С.
	№53	Медведева Н.М.
	№10	Городська І.О.
	ЮЛ	Сіленко І.П.
	№49	Чорноморова Т.А.
	Гімн.№2	Масенко Л.І.
	Гімн.№2	Царлова І.В.

	№43	Росс Л.Ф.
	№3	Самохвалова Т.М.
	№3	Клименко Т.М.
	ШМіПР	Бойко-Кузьміна О.І.
	№22	Сич І.М.
Проектна технологія	ПУГ	Полудіна Н.В.
	Гімн.№3	Висоцька І.А.
	№4	Бойко Н.В.
	№20	Курочкіна Ю.А.
	№52	Мусініна К.М.
	№50	Горецька Н.В.
	№50	Бахшиєва Л.В.
	№50	Шияновська Л.В.
	№19	Пильник Л.Ю.
	№19	Фаткіна Ю.А.
	№49	Пустовойтенко О.О.
	Гімн.№2	Денисенко Л.Д.
	№27	Динту О.В.
	Екон.ліц.№2	Воронічева Л.М.
	Екон.ліц.№2	Вербинська Н.В.
	№3	Лопатіна О.О.
	№3	Золіна Н.О.
Ігрова технологія	ПУГ	Іванова С.В.
	№20	Голуб Т.Ю.
	№46	Колесніченко Г.Д.

Технологія особистісно зорієнтованого навчання	ПУГ	Чернявська О.В.
	Гімн.№3	Карпенко Г.Я.
	Гімн.№3	Коваль Т.Ю.
	Морськ.ліц.	Сущенко Н.А.
	Морськ.ліц.	Гура С.О.
	№20	Пічкур М.С.
	№52	Пономаренко С.В.
	Гімн.№2	Купцова В.В.
	№30	Максимішина Т.Г.
	Гімн.№4	Гурець В.А.
	Гімн.№4	Андреєва А.О.
	Педагог	Рибак Н.А.
Інформаційно- комунікаційна технологія	Гімн.№3	Литовченко О.М.
	№47	Карлович Л.В.
	№46	Крохмаль В.М.
Комп'ютерні технології	№57	Гудименко О.М.
	№3	Самохвалова Т.М.
Інтерактивні технології навчання	№4	Черних К.І.
	№20	Пічкур М.С.
	№20	Луцишина С.А.
	№20	Ніколайчук Н.Є.
	№25	Канюкова Л.І.
	№30	Кустовінова Ф.В.
	№43	Бондаренко М.П.

	Гімн.№4	Булінкіна Н.І.
	Гімн.№4	Мартенс І.М.
	Гімн.№4	Безручко Т.О.
	Гімн.№4	Андрєєва А.О.
	Гімн.№4	Шурховецька О.С.
	Гімн.№4	Сидоренко Г.В.
	№13	Ципкіна Т.В.
	№42	Янчукова І.Л.
	№46	Крохмаль В.М.
	№46	Недбай С.В.
	Інт.№3	Кравчук Л.М.
Технологія проблемного навчання	Екон. ліцей №1	Афоніна С.Є.
Технологія розвиваючого навчання	№57	Перепелиця Г.М.
	№57	Хабарові А.М.
	№42	Касьянова В.К.
	№22	Гайсан Т.В.
Здоров'язберігаючі технології	№10	Литвинюк С.О.
Технологія перспективно - випереджального навчання С.Лисенкової	№20	Луцишина С.А.
Технологія ситуативного моделювання	Інт.№3	Ткачова О.І.
Тестові технології	Гімн.№2	Бензар Г.І.

Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу (автор Шаталов В.Ф.)	№22	Авраменко О.В.
Технологія розвиваючого креативного мислення	№22	Янушкевич Л.С.
Технологія навчання як дослідження	Педагог	Яблуновська Г.В.
	Педагог	Карпюк О.В.

